

Anteckningar:

Samhällsekonomi:

Ekonomin går upp och ner i samhället beroende på en hel del saker.
Hushållning med resurser - Pengar, arbetskraft, naturtillgångar.

Naturtillgångar - skog, järnmalm, olja, gas

Realkapital - Maskiner, fabriker, verktyg (det man behöver)

Arbetskraft - Arbetaren som skapar

Humankapitalet - Kunskapen, tekniskt kunnande för att kunna producera varor och tjänster

Vad är målet med ekonomin?

Bilar, mat, boende, vård, utbildning allt som man behöver. Vi vill alltid ha mer.

Ekonomi skall generera en välfärd

Entreprenörer (spapare av nya idéer) ---- Företag-----Ofentliga sektorn (ex sjukhus)-----
Välförd

Konkurrensformer

Tävling om kunder och marknadsdelar.

Marknad - Mötesplats mellan köpare och säljare (som ett torg)

Arbetsmarknad (skapar jobb)

Fri konkurrens - så fritt som möjligt, säljare konkurrerar med hjälp av priset. Gynnar köparen. Ex med fri konkurrens är bagagnade bilar, tradera.

Monopol - en ensam aktör på marknaden, ingen konkurrens, aktören bestämmer själv priset, gynnar inte konsumenten prismässigt. (Statliga monopol, alkohol)

Statlig monopol

Naturlig monopol - man slår ut konkurrenterna

Lagliga monopol - patent på medicin, upphovsrätt i musiken, skall stimulera ex forskning och nyskapande.

Konkurrensformer - Ologopol - ett fåtal stora aktörer som är relativt ensamma på marknaden ex bensin.

Risker med detta är kartellbildning. Få företag som går ihop för att bestämma ett högre pris.

Ekonomiska system

Marknadsekonomi - I marknadsekonomi är det marknaden som styr. Det betyder att produktionssätt, priser, o.s.v styrs efter marknadens behov. Fri konkurrens råder. I en marknadsekonomi kommer de varor finnas som efterfrågas. Det är konsumenterna som skapar efterfrågan (i viss mån även producenterna, säljarna, utbudet som skapar behovet).

I marknadsekonomi finns en balans mellan utbud och efterfrågan. När ett företag är ineffektiva går det i konkurs, mer ersätts av ett annat, mer effektivt.

Vid produktion kommer man producera det effektivaste, mest ekonomiska produktionssättet.

Planekonomi - I en planekonomi är det en statlig myndighet som bestämmer vad som skall produceras och hur det skall produceras. Privata företag är mycket begränsat eller finns inte alls. (ex Kina, Sovjetunionen).

Finns knappt i sin renaste form, men det finns inslag av detta i de fresta länder. Allt som är federalt/statligt kan ses som planekonomi i viss grad. T.ex polis, brandkår, sjukvård osv.

Priset bestäms av en statlig myndighet. Därför kan man styra vad som köps. Staten har monopol på det mesta och kan styra konsumtionen.

Blandekonomi - I verkligheten råder aldrig en renodlad marknads eller planekonomi, oftast finns inslag av båda systemen.

Marknadsbegrepp - Staten måste ibland gå in och agera med olika regleringar när inte prismekanismen fungerar. Ex är polis, brandkår, domstolar som är svåra att prissätta på en marknad.

Att reglera - begränsa marknaden och konkurrensen

Att avreagera - möjliggöra marknadens krafter och konkurrensen

Den politiska frågan kan vara: Hur mycket skall marknaden regleras? Vilka marknader skall regleras eller avreageras?

Aktörerna inom marknadsekonomin:

JAG - Hushållen

Bankerna

Företagen

Offentliga sektorn (landsting, kommuner)

Ekonomiska kretsloppet

Jag (humankapital: kunskap, tekniskt kunnande) Får från företagen: varor och tjänster. Vi får lön och betalning för varor och tjänster o.s.v